

MNENJA

Gostuječe pero

Pri preskrbi s pitno vodo ne sme biti vojnih dobičkarjev

Odružbenih problemih se začnemo vse preopštosti resnejše pogovarjati šele, ko je že zelo pozno ali prepozna. Ni res, da ni nikogar, ki bi jih pravocasno opazil in opozoril načer ter celo predlogel rešitev ali dve. Tako je tudi letos, ko se srečujemo s ušo v pomarančanjem vode. Ironijo je, da imamo v slovenščini prispolobo, da nam teče voda v grlo, kadar smo v časovni stiski. Ko vode primanjkuje, prispoloba res ni najboljša. Lahko pa rečemo, da nam gre za nohte. V načrnujanju tega frazema najdemo obrazložitev, da je to besedno zvezko mogoče povezovati z nekdanjimi mučilnimi postopki, pri katerih so mučitelji žrtvam zabandalili igle za nohte. Odvezeti je treba kanček pretiravanja, a vendarle lahko pritrdomo: ko vode zmanjka, smo nemotni. Če se postavimo v čevljje upravljačev javnih vodovodov pa lahko sklememo, da gre v suši za nohte tudi njih, saj je odgovornost za nemoteno in varno preskrbo s pitno vodo velika. Kako dobro upravljači vodovodov obvladujejo svoje delo, se pokaže predvsem v izrednih razmerah. Če jim ne gre najbolje na običajen dan, ni pričakovati, da se bodo

dr. Brigita Jamnik
članica UO Slovenskega društva za zaščito voda, zaporelena v Voki Snagi

dobro odrezali, kadar so v škripcih. Mimo gre, tudi biti v škripcih je v prenesenem pomenu biti na tezalnicni, ki je mučilno orodje.

Da voda lahko zmanjka, vemo. Pomarančanje vode je še v našem kolektivnem spomini, saj še ni preteklo mnogo desetletij od takrat, ko so bili javni vodovodi zgrajeni. V nekaterih družinah se bodo se spomnili časov, ko redukcije vode niso bile prav nič neobičajne, ko se nismo prhali vsak dan ali celo večkrat na dan, saj kopalcni še ni bilo.

Posem se motrim pri preskrbi z vodo težko izognemo, čeprav imajo upravljači vodovodov postopek za ukrepanje v teh primerih. Vodovodni naj bi obravljati z rezervnimi kapacetiami vode v rezervoarjih, tako imenovanih vodothranih, ki naj bi zadoščale vsaj

za 24 ur. V tem času se da odpraviti zdržitev okvara, prav tako se najde nadomestni del za okvarjen del vodovoda v katerem od skladiteč ponudnikov materialov in naprav na trži. Vsi slovenski javni vodovodi takih rezerv nimajo. Še večji problem nastane, kadar se kakovost vodnih vironov tako zmanjša ali spremeni, da voda tudi po pripravi ni plena, ali se zmanjša njihova količina, s čimer se v letaščini početku spopadamo skoraj po usej Sloveniji.

Slovenska zakonodaja zahteva, da ima vsaj javni vodovod rezervne vodne vire. Rezervni vodni vir ni nujno vir, ki je v presežnih količinah glede na uskladene potrebe javnega vodovoda ali večji del leta neuporaben, ampak rezerve lahko predstavljajo tudi drug javni vodovod. Če je imel javni vodovod istega upravljavca, morda celo znotraj občine, je bilo problem latje razumeti in tudi obvladati, saj je bil interes za izboljšanje razmer dovolj velik, ukrepri pa izvedljivo. Povezovanje javnih vodovodov z različnimi upravljači, njihovo sodelovanje ter predevsem pobude lastnikov komunalne infrastrukture, to je različnih občin, pa pri spodbujanju tovrstnih medobčinskih projektov v Sloveniji zamudajo za več desetletij. Eden od vzrokov je

razdrobljenost upravljanja vodovodnih sistemov in trenutno razumevanje upravljanja, ki se še vedno prepogosto konča na občinskih mejah. Tehnične karakteristike vodovodnega omrežja na mejah mnogokrat ne dopuščajo večjih odzvofov iz omrežja, ker za to ni bilo načrtnano. Kar je bilo v vidika pristnosti občine razumljivo, saj se obveznosti občine, to je izvajanje javne službe preskrbe s pitno vodo, tam končajo. Lahko pa si predstavljamo, da bi bil problem preskrbe slovenske

Slovenski javni vodovodni sistemi niso povezani, kot bi lahko bili, naša preskrba s pitno vodo pa je manj varna, kot bi lahko bila.

Istre rešen že pred desetletji, če bi bil za celotno območje Krasi in slovenske Istre pristojen en sam deležnik. V sušnih razmerah, kot so letaščine, je očitno, da se je za povezovanje pametno odločiti poviš, kjer je na podlagi strokovnega premišlaka smiseln in izvedljivo. Kalkulacije, kdo bo pri tem več zaslužil in kdo bo boljšem, je treba zatrepi v kali, saj

pri preskrbi s pitno vodo ne sme biti vojnih dobičkarjev. Brez zahtevnega strokovnega razmisleka, kako izboljšati varnost preskrbe s pitno vodo za obe ali celo več uplenjenih strani, in brez zahtevnih investicij v komunalno infrastrukturo, o kateri v tem trenutku sploh ni povsem jasno, kako naj se financirati in vzdržuje, pa v večini teh primerov ne gre.

Kot pristojno ministrstvo za opisano grenko jabolko je ministrstvo za okolje in prostor tok dogodkov doslej prepustilo upravljanjem vodovodov, ki problemi dobro pozrujo, pristnosti za izvedbo ukrepov pa nima. Občine v celotnem obdobju veljavnosti zakonodaje, ki jim prispisuje obveznosti kot lastniki komunalne infrastrukture, niso pokazale interesa. Bi pa to projekte zagotovo resnejši premaknilo z mrtve točke. Kot kaže, doslej v slovenski javni preskrbi s pitno vodo ni bilo deležnika, ki bi imel za povezovanje vodovodov dovolj velik interes in hkrati v rokah ustrezne vzdolge. Zato slovenski javni vodovodni sistemi niso povezani, kot bi lahko bili, naša preskrba s pitno vodo pa je manj varna, kot bi lahko bila. Najbolj izrazito je to v pribalnih občinah. Tako stanje ni v našem skupnem interesu, zato moramo kot uporabniki pitne vode zahtevati, da se upravljajo izboljšajo.

Ministrstvo za okolje in prostor bi se moraloprepoznati kot pristojno za opisane razmere in začeti izvajati ukrepe, ki bodo povezovanje javnih vodovodov med občinami in regijami omogočali. Dopolnit je treba zakonske podlage za finančiranje investicij in vzdrževanje transportnih vodovodov; ne zgolj med občinami in regijami, morda tudi meddržavnih; vzpostaviti preglej območij, kjer so povezave smiselnih in izvedljive, tudi z namenom ocene finančnih potreb za izvedbo; in vzpostaviti ustrezne finančne mehanizme za realizacijo upravičenih projektov. Strinjam se, da je preskrba slovenske Istre in Krasi s pitno vodo med prioritetnimi projekti, ne smemo pa se kar državni omejiti na le en projekt. Problemov se je treba lotiti sistemsko in sistematično. Potrebujemo pa merljive cilje, ki bodo pokazali, kako uspešni bomo pri povezovanju javnih vodovodov med različnimi občinami z različnimi upravljači na območju celotne Slovenije.

Prispevki je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.